

[Formanden.]

„Er det med ministerens billigelse, at der finder forskelsbehandling sted med hensyn til militærnægternes og indkaldte værnepligtiges ferie- og kvarterforhold?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Medlem af folketinget Hanne Budtz har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Ager undervisningsministeren at foranledige genindført eftermiddagsforestillingerne på det kgl. teater hver søndag?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 24. november kl. 14 med følgende dagsorden:

- 1) *Fremsættelse af lovforslag.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om revalidering.
- 3) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om arbejdstageres opfindelser.

Mødet hævet kl. 14⁵⁴.

19. møde.

Tirsdag den 24. november kl. 14.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1960 til 31. marts 1961.

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om forenkling af statens mellemværende med Danmarks nationalbank og

forslag til lov om tillæg til lov om indlandsk skillemønt.

Indfødsretsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v. Eksemplarer vil senere blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om indløsning af visse sparebeviser har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om forenkling af statens mellemværende med Danmarks nationalbank.*

Som nævnt i bemærkningerne til forslaget er dets formål at gøre det lettere for offentligheden at følge udviklingen i statens finansielle stilling. Lovforslaget må således ses som et led i de bestræbelser, der gennem en årrække har været udfoldet for at gøre det muligt også for andre end specialister at orientere sig om de statsfinansielle forhold.

Bestræbelserne i denne retning har taget fart efter krigen, hvor statens finans- og

[Finansministeren.]

pengepolitik har haft en voksende betydning som led i den økonomiske politik, og hvor det derfor har måttet anses for en yderst vigtig opgave at tilvejebringe grundlaget for en realistisk vurdering hos offentligheden af den statsfinansielle situation.

Ret hurtigt efter krigen afslutning indførtes den skik, at der i forbindelse med fremsættelse for det høje ting af forslag til finans- og skattelove blev givet en redegørelse for de økonomiske virkninger af forslagene. Forudsætningen for, at dette kunne lade sig gøre, var, at der blev tilvejebragt en samlet oversigt over statens indtægter, udgifter, finansieringsproblemer m. v., uafhængig af hvorledes den enkelte indtægt og udgift var posteret på statsbudgettet, som dengang var overordentlig kompliceret og uoverskueligt. Resultatet af dette arbejde med at tilvejebringe et samlet overblik over statsfinanserne blev fra foråret 1948 også offentliggjort i det årlige nationalbudget, senere Den økonomiske Årsoversigt. Formen for disse finansielle oversigter undergik i årenes løb en vis udvikling, og efterhånden nåede man en sådan grad af afklaring, at det fra og med 1955-56 fandtes muligt at foretage en omlægning og systematisering også af de formelle statsfinansielle aktstykker — finanslove og statsregnskab. Samtidig blev der — i maj 1955 — offentliggjort en detaljeret redegørelse for statsfinanserne i 1938-39 og i årene efter krigen, hvor der for en længere årrække blev tilvejebragt oplysninger om statens finanser opgjort efter de samme principper som i den nye budgetopstilling. Denne redegørelse er hvert år siden blevet ført à jour med en oversigt over den statsfinansielle stilling. I nogle år blev denne oversigt offentliggjort som et bilag til finanslovsforslaget og derefter som led i Den økonomiske Årsoversigt. Fra i år vil den blive offentliggjort som en selvstændig publikation, der fremkommer i løbet af få dage.

Det er mit indtryk, at både de ærede medlemmer og offentligheden har værdsat de bestræbelser, der har været udfoldet for at gøre det statsfinansielle vidnis mindre uigennemtrængeligt. Jeg har med tilfredshed iagttaget, at diskussioner på møder og i pressen om statsfinanserne i langt højere grad end tidligere er blevet egentlige poli-

tiske diskussioner om mål og midler. De er ikke i samme grad som tidligere tynget af usikkerhed om og ufrugtbar diskussioner af, hvorledes de faktiske forhold er.

En af de statsfinansielle oplysninger, der knytter sig stor interesse til i offentligheden, og som undertiden har været kommenteret meget livligt i pressen, er statens mellemværende med nationalbanken, som hver 14. dag kan læses af nationalbankens balance. Interessen er fuldt berettiget, idet dette mellemværende giver et vigtigt fingerpeg om udviklingen i statens finansieringsbehov, omend det ikke fortæller alt herom. Denne oplysning er vel samtidig den, som har givet størst anledning til misforståelser og forkerte vurderinger af statsfinansernes stilling.

Statens centrale kasserreserve er finansministeriets kontokurantkonto i nationalbanken eller — som den hedder i nationalbankens balance — finansministeriets løbende konto. Den altovervejende del af indbetalingerne til og udbetalingerne fra staten passerer denne konto, og ændringer af kontostillingen giver derfor nyttige oplysninger om forskydninger i forholdet mellem ind- og udbetalinger.

Imidlertid har det i det meste af krigs- og efterkrigsperioden ikke altid været så ligetil at fortolke disse oplysninger. Især i de første efterkrigsår blev meget store indbetalinger til staten, f. eks. af engangsskat, benyttet til afskrivning på reguleringskontoen, idet indbetalingerne vel gik ind på løbende konto, men straks blev videreført til reguleringskontoen. Endvidere er det fra tid til anden blevet bestemt ved lovgivning, at indbetalinger af den ene eller den anden slags skulle omposteres til særlige konti i nationalbanken, og en række omposteringer er også i tidens løb sket uden lovgivning herom. Som følge af disse omposteringer mellem løbende konto og de andre statskonti i nationalbanken har kontostillingen på løbende konto ikke afspejlet disse indbetalinger, der i tidens løb har haft et stærkt varierende omfang. Tilsvarende sker der nu i disse år i forbindelse med forskellige udbetalinger en ompostering fra særkonti til løbende konto, således at bevægelsen på løbende konto heller ikke registrerer, at disse udbetalinger finder sted.

Denne tingenes tilstand har som nævnt givet anledning til hyppige misforståelser af

[Finansministeren.]

statsfinansernes stilling og dertil svarende forkerte vurderinger. Jeg har således set ustrykt stor tilfredshed med, at finansministeriets løbende konto i en måned udviklede sig væsentligt bedre end i tilsvarende måned året før. Det gjorde den også, men den væsentligste grund hertil var, at der var blevet omposteret et betydeligt beløb fra en hensættelseskonto til løbende konto i forbindelse med fornyelsen af et præmieobligationslån. Det glæder naturligvis altid en finansminister at se statens finanser rosede omtalt, men der er jo ikke megen mening i at uddele ros for en ompostering fra én statskonto til en anden — oven i købet en ompostering, som er lovbestemt.

Finansministeriet og nationalbanken har i tidens løb bestræbt sig på at formindske risikoen for fejltagelser af denne art. Mellemværendet mellem staten og nationalbanken udvises for øjeblikket på nationalbankens balance under tre forskellige konti, hvortil kommer nogle, der ikke fremgår af balancen. Indtil slutningen af 1957 var mellemværendet udvist på fire forskellige konti. Den ene af disse — beredskabskontoen — var imidlertid ikke lovbestemt og blev nedlagt sammen med nogle andre ikke lovbestemte hensættelseskonti. Med henblik på at formindske antallet af de kommentarer, der fejlagtigt bygger på udviklingen på kun én af statens konti i nationalbanken, blev der pr. ultimo december 1955 efter aftale mellem finansministeriet og nationalbanken indført den praksis, at nationalbanken samtidig med offentliggørelsen af sin balance i en fodnote offentliggør et sammendrag af de på balancen udviste statskonti. Dette har i nogen grad afbødet virkningerne af den bogføringsteknik, der har udviklet sig, men det sker stadig væk, at selv seriøse kommentatorer bliver vildledt ved, at de betragter udviklingen på løbende konto isoleret, og derved også vildleder offentligheden gennem deres kommentarer. Muligheden for fejltagelser af denne art vil bestå, indtil den sidste hensættelseskonto er opbrugt om ca. 25 år.

Det foreliggende lovforslag tager sigte på at fjerne grundlaget for de misforståelser af den statsfinansielle stilling, som jeg her har givet eksempler på. Når man står over for at skulle simplificere den hidtil benyttede bog-

føringsteknik, var det nærliggende at foreslå, at alle statens konti i nationalbanken blev slået sammen til én konto. Dette har jeg også overvejet, men bl. a. fordi det — som berørt i bemærkningerne til § 2 — er tvivlsomt, om statens reguleringskonto kunne elimineres uden forhandling med den amerikanske regering, har jeg valgt at bevare reguleringskontoen, men konvertere den til en statsforskrivning. Denne statsforskrivning vil efter forslaget blive afdraget regelmæssigt og med faste beløb, således at dens fortsatte selvstændige beståen ikke vil være af interesse for vurderingen af det løbende mellemværende mellem staten og nationalbanken. Danmarks nationalbank — som jeg har holdt forbindelse med under lovforslagets udarbejdelse — er enig i en særskilt postering af det mellemværende, der for øjeblikket posteres på reguleringskontoen. Der er ligeledes enighed om, at en sammenlægning af de øvrige konti vil overflødiggøre den siden ultimo december 1955 på nationalbankens balance anførte fodnote om det samlede mellemværende, idet løbende konto efter denne sammenlægning på fuldt tilfredsstillende måde vil belyse udviklingen af statens løbende mellemværende med nationalbanken.

Det bogholderimæssige resultat af den foreslåede forenkling vil — hvis vi tager udgangspunkt i nationalbankens balance pr. ultimo oktober, men korrigerer for de forventede bevægelser på statens reguleringskonto i resten af finansåret — blive, at reguleringskontoen på 2 900 mill. kr. afløses af en statsforskrivning på 2 800 mill. kr., medens den resterende snes konti, der tilsammen udviser et tilgodehavende for staten på 1 075 mill. kr., vil blive slået sammen til én løbende konto med et indestående på 975 mill. kr. Medens reguleringskontoen i henhold til gældende lovgivning skal nedbringes til ca. 2 300 mill. kr. i løbet af de næste 20 år for derefter kun at gå ned med ubetydelige beløb, vil statsforskrivningen i løbet af 20 år blive nedbragt til 1 800 mill. kr. og derefter fortsat blive afdraget med 50 mill. kr. om året.

Den foreslåede forenkling har kun bogholderimæssige, men ingen økonomiske eller finansielle konsekvenser. Det havde en statsfinansiell virkning og dermed også en videregående økonomisk betydning, at afgifter af

[Finansministeren.]

tipning indbragte godt 11½ mill. kr. i finansåret 1958-59, men det vil ikke påvirke den statsfinansielle stilling, om halvdelen af denne afgift bliver posteret på reguleringskontoen og halvdelen indgår på løbende konto, eller om den hele indgår på løbende konto. På tilsvarende måde havde det visse finansielle og økonomiske virkninger, at der i 1958-59 anvendtes små 27 mill. kr. i forbindelse med indløsning af sparebeviser, men virkningerne var helt uafhængige af, at denne udgift blev posteret på en særlig konto og ikke på statens løbende konto. Overskuddet på statsbudgettet og statens finansieringsbehov, således som disse størrelser fremtræder i den budgetopstilling, der har været anvendt siden 1955-56, vil være nøjagtig de samme, uanset på hvor mange eller hvor få konti man fordeler posteringen af de enkelte indtægter og udgifter. De økonomiske virkninger af statens indtægter og udgifter — virkningerne på befolkningens indkomster og disses fordeling på forbrug og investering — er også helt uafhængige af, hvilken bogføringsteknik der anvendes i statens og nationalbankens bogholderikontorer.

Som det fremgår af, hvad jeg her har sagt, er lovforslagets hovedformål at bidrage til den rigtigere og mere fuldstændige orientering af det høje ting og af offentligheden om statsfinanserne, som vi på så mange andre måder har stræbt efter at opnå. Jeg vil dog gerne tilføje, at der som resultat af den foreslåede forenkling også vil ske en indskrænkning i det posteringsarbejde, som udføres i en række af statsadministrationens bogholderier og i nationalbankens bogholderi og i udvekslingen af skrivelser mellem disse institutioner. Selv om resultatet af det bogføringsarbejde, som nu foreslås afskaffet, fylder 12 sider i statsregnskabet, er det naturligvis på ingen måder uoverkommeligt og formentlig heller ikke meget bekosteligt, men til gengæld er det, så vidt jeg kan se, heller ikke muligt at påvise, at det er til gavn for nogen som helst.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til bemærkningerne til lovforslaget og til de til disse bemærkninger knyttede bilag, skal jeg anmode det høje ting om en velvillig behandling af lovforslaget.

Jeg skal herefter tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om tillæg til lov om indenlandsk skillemønt.*

Det gældende møntsystem har som bekendt i de senere år givet anledning til kritik fra forskellig side — en kritik, der i særlig grad har været rettet imod de cirkulerende små mønter af aluminium og zink. Selv om man i finansministeriet meget vel har kunnet se det berettigede i denne kritik, har man dog hidtil ikke ment at burde fremsætte forslag om ændring af skillemøntsystemet, idet man her særlig har måttet tage hensyn til, at de senere års stærke stigning i behovet for skillemønt har belastet den kgl. mønts værksteder i en sådan grad, at det ikke ville være praktisk gennemførligt at pålægge den kgl. mønt at udføre det merarbejde, som ville udkræves, hvis man skulle gå over til fremstilling af andre og bedre skillemønter.

I den seneste tid er der imidlertid gennemført en væsentlig forbedring af forholdene på den kgl. mønt. Lokaleforholdene er forbedret og den tekniske kapacitet forøget ved anskaffelse af moderne præge- og valsemaskiner. Hertil kommer, at prisen på de metaller, som kan komme i betragtning som møntmetaller, hvis man går over til at fremstille bedre skillemønter end de nuværende, og det vil specielt sige kobber, nu synes stabiliseret på et væsentlig lavere niveau i forhold til prisen f. eks. i 1956 og 57, og jeg har derfor ment, at tiden nu må være inde til at søge en forbedring af vort skillemøntsystem gennemført.

For at få en nærmere belysning af problemerne i forbindelse med en ændring af skillemøntordningen blev der i foråret nedsat et udvalg med repræsentanter for finansministeriet, den kgl. mønt og Danmarks nationalbank, og det foreliggende lovforslag er udarbejdet på grundlag af den af udvalget afgivne betænkning. Udvalget har overvejet de forskellige foreliggende muligheder for ændringer med henblik på tilvejebringelse af større orden og ensartethed i møntsystemet og har ved udarbejdelsen af sine forslag taget hensyn til omsætningens behov og omkostningerne ved de ændringer, der kunne komme i betragtning.

For så vidt angår de små mønter, altså 1-, 2- og 5-ørerne, har man overvejet, hvor-